

Published on www.bilvavi.net

[Home](#) > בלבבי-ב 012 אני תפילה >

בלבבי-ב 012 אני תפילה

"ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו"

בסוף הפרק הקודם העמדנו את הנקודה היסודית בהגדרת צורת העבודה, שהאדם מדבר עם הרבש"ע, ועושה זאת בלשון נוכח ולא בלשון נסתר. זוהי אחת מהנקודות היסודיות ביותר, שאדם חי עם הרבש"ע, ולא עסוק ברבש"ע ח"ו בנפרדות.

עתה נעסוק בעזהשי"ת בענין ה"תפילה".

תפילה במובן האמיתי שלה היא כמו שדוד המלך העיד על עצמו: "ואני תפילה!" כל עצם ההויה שלו, כל צורת החיים, מרישא עד גמירא, כל יניקת החיות שלו היתה בצורה של תפילה!

כלומר, מעבר לג' התפילות שתקנו חז"ל להתפלל כל יום, המהלך הוא: "ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו" (ברכות כא ע"א).

מה כוונת הדברים?

לעיל דברנו על כך שהקב"ה נמצא ליד האדם, וכמו כן על ענין ההשגחה הפרטית, אך לא הכללנו בדברים את היסוד של "תפילה". העמדנו את הדברים בצורה שנדרש מהאדם להכיר שהקב"ה נמצא לידו ולהכיר בהשגחתו יתברך, אבל הצורה האמיתית של הדברים היא, שלכל נסיון בעבודה, לכל קנין, מצורפת התפילה, ונפרט את הדברים.

ביארנו לעיל שעל האדם להכיר בהשגחה הפרטית של הבורא, כגון: אדם מזיז את ידו. הוא שואל את עצמו: מי מזיז אותה? בעיני הבשר ודם שלי נראה שאני הוא המזיז, אבל אני יודע רבונו של עולם, שמי שבאמת מזיז את ידי הוא אתה רבונו של עולם, ולא אף אחד אחר! "אין אדם נוקף את אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה".

וכאן באה נקודת התוספת של התפילה. אדם עומד ואומר לרבונו של עולם: בשכל אני יודע שאתה מנהיג את הבריה, שאתה מזיז את ידי, אך בהרגשי הלב שלי אני מרגיש שהאדם הוא המנהיג את עצמו. אני מבקש ממך רבונו של עולם, שהידיעה שיודע אני בשכלי תשפיע על הלב שגם בהרגש הלב אחוש כך!

כלומר, מלבד הנקודה העצמית של השרשת ההכרה בהנהגה הפרטית שהקב"ה מנהיג את העולם, יש לצרף לכך את נקודת התפילה, כיון שאדם עומד ורוצה להפנים את נקודת ההשגחה הפרטית, שיהיה לו בזה הרגש בלב וחיות אמיתית, והרי האדם מרגיש את הסתירה בין ידיעת שכלו להכרת לבו. לכן לכל נקודה כזו של עבודה הוא מצרף תפילה ומתחנן לרבונו של עולם: "רבש"ע, אם אתה לא תעזור לי שאוכל להרגיש את ההשגחה הפרטית - לא תועיל לי כל עבודה שבעולם! בכוחי רק ליצור 'אתערותא דלתתא', אבל עיקר ההשגה צריך להיות ע"י 'יגעת

ומצאת' - שאתה, השי"ת, תעזור לי לקנות את הדברים בלבי!"

כך עליו לדבר עם הקב"ה בלשון נוכח. דיבורים מעין אלו מביאים אותו למצב של "ואני תפילה!"

כדי שתפילתו של אדם תהיה בצורה הראויה, בשעת ההתבוננות היומית שלו [כדלעיל] עליו להתבונן בנקודה הפשוטה והיסודית ביותר בענין התפילה: "וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח, כי לא המטיר ה' אלוקים על הארץ ואדם אין לעבוד את האדמה" (בראשית ב, ה), ופירש"י: "ומה טעם לא המטיר, לפי שאדם אין לעבוד את האדמה ואין מכיר בטובתם של גשמים, וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם התפלל עליהם וירדו, וצמחו האילנות והדשאים". כאן כתוב היסוד הנודע, שכל דבר שאדם רוצה להשיגו - הן בגשמיות והן ברוחניות - הצורה להשיגו היא רק על ידי תפילה. בלי תפילה אי אפשר להשיג מאומה!

כשעובד אדם על נקודה זו, הוא עומד ואומר לפניו ית': רבש"ע, אני רואה כביכול שגם אדם שאינו שומר תורה ומצוות מקבל שפע ממך יתברך. נראה, אם כן, שאפשר כביכול לקבל שפע גם ללא תפילה. מצד שני אני מאמין לדברי חז"ל שאמרו שלכל שפע שאדם רוצה מתבקשת תפילה. רבש"ע, אני מתפלל לפניך שהאמונה שלי בדברי חז"ל תהיה אמיתית ושלמה, ואף שלעיני הבשר ודם שלי נראה שאין זו האמת, אזכה להאמין בכך באמונה שלמה.

ודאי שיש צורך בבירור השכלי, ואולי אף בהרחבה, אך הנקודה שאדם צריך להתפלל עליה היא שתהיה לו אמונה גמורה שאין דבר שהוא יכול להשיג אותו ללא תפילה. על זה גופא להתפלל.

כל זמן שהצורך שאדם מרגיש בתפילה הוא רק בבחינה של סיעתא-דשמיא - מלשון "סיוע" - אבל הוא מרגיש שבעצם כביכול הכל תלוי בו והוא יכול 'להסתדר' לבד ולהשיג לעצמו את השפע הנצרך - חסר לו בהכרה מה מהותה של התפילה, וממילא המשקל בנפש שיתן לצורך להתפלל לא יהיה במדרגה הראויה ובכמות הנדרשת. אם אדם רוצה באמת לקנות את מדרגת התפילה, הוא חייב להגיע להכרה אמיתית בלב, שבלי תפילה אי אפשר להשיג כלום!!

בנקודה זו אדם צריך להתבונן היטב, ולחזור עליה שוב ושוב. לדבר עם הרבש"ע ולומר לו: "אני יודע שבלי להתפלל אליך אינני יכול להשיג כלום. בלב אני לא מרגיש זאת כל-כך, אך בשכל הדבר ברור לי. אנא ממך, עזור לי שארגיש את חשיבותה ונחיצותה של התפילה, ושאחיה בהתאם לזאת". כך יאמר לעצמו פעם אחר פעם, עד שירגיש בנפשו שאכן בלי תפילה אי אפשר להשיג כלום.

לא ניתן להשיג דבר ללא תפילה!

נמצינו למדים, אפוא, שישנן בענין התפילה שתי נקודות: ראשית, תפילה היא עבודה עצמית, כלומר: כדי להגיע למדרגה שהתפילה תהיה באמת תפילה אמיתית ותבוא ממעמקי הנפש, צריך אדם לעבוד ולהכיר, שבלי תפילה אי אפשר לקבל כלום. ועל נקודה זו צריך לעבוד הרבה מאוד, עד שמרגישים בנפש שללא תפילה לא מקבלים כלום.

והנקודה השניה - תפילה היא דבר שמקיף את כל העבודה כולה. אין נקודה שלא תקדם לה תפילה. אדם רוצה פרנסה - הוא מתפלל, זווג - הוא מתפלל, רוצה בנים - גם על כך הוא מתפלל. כל זה בחלק הגשמיות, אבל עיקר התפילה היא בחלק הרוחני: בכל חלק מהעבודה, אם אדם רוצה לקנות את הדברים באמת, הוא מוכרח לצרף לכך תפילה.

ניתן עוד כמה דוגמאות להמחיש את הדברים, אבל היסוד אחד הוא: כשחיים בלי תפילה, חסרה הרגל הרביעית של המרכבה. דוד המלך, שהוא בבחינת "ואני תפילה", הוא הכלי להשגת כל דבר. אברהם אינו הוא מידת ה"אהבה". אדם הרוצה לקנות את מידת אהבת הבורא, דבק במידתו של אברהם. יצחק הוא מידת היראה, ויעקב הוא מידת הרחמים. והתורה מצווה עלינו להידבק במידותיו של הקב"ה: "מה הוא רחום, אף אתה היה רחום" וכו'.

אבל אם לא מצרפים לכל זה תפילה - לא יהיה לדברים קיום. כל זמן שהעולם אינו בבחינה של תפילה - הן בכללות העולם והן בפרטיותו - לא נזכה לגאולה. רק כשסומכים גאולה לתפילה באה הגאולה.

אין קנין אמיתי בלי תפילה, וכל מה שנראה לאדם שנקנה ח"ו בלי תפילה, הרי זה מעולם הדמיונות. אדם חייב להבין שהוא והתפילה הם חפצא אחד, מיניה וביה. תפילה אינה רק איזה ענין של נקודה חשובה, דבר טוב שראוי לקנות אותו. זהו דבר הכרחי שלא ניתן להשיג דבר בלעדיו!

משל למה הדבר דומה? אדם ניגש לחנות ומבקש שיתנו לו בקבוק שתיה. המוכר מוציא מהמקרר בקבוק שתיה ונותן לו. והנה, בשעה שהמוכר מושיט את ידו ומוסר לקונה את הבקבוק שתיה, מושך הקונה את ידו והבקבוק נופל על הארץ...

תפילה היא בחינה של יד, בית קיבול. אם אין יד מקבלת - כמה בקבוקי שתיה שימסור המוכר, לעולם הקונה לא יקבלם ממנו ישירות, ואז כל הבקבוקים יפלו על הארץ ויישברו, ולו לא יהיה מה לשתות.

הנקודה של תפילה כוללת את כל הנקודות שישנן בעבודה, כל מה שאדם רוצה להשיג: אהבת ה', יראת ה', רחמים, תלמוד-תורה, מצוות וכו' - בכל אלו בהכרח שתקדם להם תפילה.

כשאנחנו פותחים את היום שלנו, דבר ראשון תקנו לנו חז"ל הקדושים להתפלל: "ייראוך עם שמש" (תהלים עב, ה). בנקודת המעבר מהחשיכה לנקודת האור נצרכת תפילה. כדי שאדם יוכל ללמוד תורה כמו שצריך במשך היום ויוכל לקיים מצוות וכו', הוא מוכרח שראשית היום שלו תהיה במהלך של תפילה, כמו שהזכרנו שה"ראשית" היא אותה נקודה שממשיכה לאורך כל היום.

אם כל היום יהיה במהלך של תפילה - יהיה קיום לתורה, יהיה קיום למצוות ויהיה קיום לשאר כל הדברים שיעשה במהלך היום. אבל אם הראשית אינה עם תפילה אלא ח"ו במהלך שאדם מנסה להתחבר אל הקב"ה מבלי להתפלל אליו - הרי זה ממש כמו המשל שהזכרנו, על המוכר, הקונה ובקבוק השתיה.

תפילה מתוך תפילה, לא מתוך "נפרדות"

אדם צריך לקנות לעצמו הרגל, שלאורך כל היום פיו ימלמל תפילה לרבונו של עולם, ובלשון נוכח. למשל: הוא קם בבוקר, יוצא מביתו והולך להתפלל. אם חז"ל אומרים שבלי תפילה אי אפשר לקבל כלום, הרי שגם תפילה צריכה תפילה. אם כן, כעת עליו להתפלל תפילה קודם התפילה, להתפלל לרבש"ע שיוכל להתפלל כראוי, שתהיה לו צלילות הדעת ולא יהיו מפריעים מבחוץ, מהאנשים הסובבים אותו, ולא מפריעים פנימיים, כמו טרדות הלב והמחשבה.

הוא פונה, אפוא, אל בורא העולם ואומר לפניו: "רבש"ע, אני רוצה להתפלל לפניך. אני יודע שאני צריך להתפלל, והתפילה היא עיקר צורת היום, כידוע. אבל יודע אני גם שאם אתה לא תעזור לי להתפלל, גם להתפלל לא אוכל. אנא ממך, רבש"ע, עזור לי שתפילתי תהיה באופן הראוי, שאוכל לכוון כראוי וכו'".

[ישאל השואל: אם הכל ניתן רק ע"י תפילה, מהיכן הכח להתפלל את התפילה הראשונה? ... זוהי שאלה טובה ויש להאריך בזה, אבל בקצרה נאמר שהתפילה הראשונה היא תפילה של נשמה, ולא תפילה של מח, ואכמ"ל].

כל אדם רוצה להתפלל "פסוקי דזמרה" כמו שצריך, ולהגיע לתפילת שמונה-עשרה - שהיא עיקר התפילה - בלי שיטרידוהו כל מיני מחשבות. והנה אדם מטבעו נלחם במחשבות, פעם אחר פעם, והוא רואה שהדבר אינו עוזר.

אמנם, צורת העבודה צריכה להיות שונה בתכלית. כיון שידוע אדם כי אתמול הוא התפלל, ושלשום הוא התפלל, וכל פעם הגיעו מחשבות שהפריעוהו מלהתפלל, עליו לעצור את עצמו לפני התפילה ולבקש מהקב"ה: "רבונו של עולם, אני מבקש ממך, אני מנסה כבר יום-יומיים, שנה שנתיים, להתפלל, ותמיד ישנן הפרעות. אני מצדי רוצה שלא תהיינה הפרעות. עזור לי שיסתלקו כל המפריעים, עזור לי שאוכל לכוון באמת בתפילתי".

אם אין תפילה שקודמת לתפילה, גם בתפילה עצמה חסר את הבחינה של תפילה, הפנימיות של התפילה הזו נחסרת, ויש רק את החיצוניות של תפילה. צריך שהתפילה תוליד תפילה, ולא שהתפילה תהיה בבחינה של "נפרדות"!

תפילה על כל פרט ופרט

זוהי דוגמא אחת, אבל הנקודה הזאת חייבת לבוא לידי ביטוי לאורך כל היום. כשאדם מסיים את התפילה ופונה לעבודת יומו, עליו להתפלל על כל פעולה ופעולה שהוא עומד לעשות.

אם הוא פונה לאכול ארוחת בוקר, יתפלל שאכילתו תהיה בצורה הראויה, שבשעת האכילה לא יהיה שקוע באוכל, שיהיה שקוע ברוחניות, בתורה, באהבת הבורא וכו'. אם הוא הולך ללמוד - יתפלל שיזכה להבין את לימודו כראוי וכו'. אם הוא יוצא לעבודתו - שלא יהיו לו מפריעים, כמו ראיות אסורות וכו'.

כל זמן שאדם חי עלי אדמות עליו לקחת נקודה זו ולהרחיב אותה. לדוגמא: הוא עובד להכיר את הבורא ית'. והנה למשך חצי שעה נשכח ממנו הענין לגמרי, ולאחר חצי שעה הוא נזכר. הוא פונה לרבש"ע ואומר לו: "אני יודע שאתה נמצא כאן, אבל אני שוכח זאת. עזור לי, רבש"ע, שאזכור יסוד חשוב זה לפרקי זמן ארוכים יותר, שעצם הזכירה תהיה עמוקה יותר".

דוגמא נוספת: הוא עובד על ענין השגחה פרטית. הוא מתבונן בדברים, ומתפלל לקב"ה: "אנא ממך, תזכה אותי שהאמונה בך תהיה מושרשת בי באמת!".

הפרטים הם לעולם רבים, אבל הנקודה היא אחת: כשאדם חי עם האמת, לא עוברות עליו יותר מעשר דקות שבהן הוא לא במהלך של תפילה. כפשוטו, בלי גוזמא! ודאי שעד שמגיעים למדרגה זו הדרך אינה קצרה, אבל המהלך האמיתי הוא שהצוותא של האדם לאורך כל היום תהיה עם הרבש"ע, שכחה - וזכרון, שכחה - וזכרון.

ישנן מדרגות גבוהות של גדולי עולם, בבחינת "אשרי איש שלא ישכחך", אבל רק יחידי סגולה ממש זוכים שכמעט ולא תהיה אצלם שכחה כלל. רוב ה'עולם' צריך לשאוף לכוון את עצמו ולהעמיד את כיוון חייו כך שה'צוותא' שלו תהיה רק עם הרבש"ע.

ידועים דברי חז"ל במדרש (ב"ר יד, ט): "אמר ר' לוי בשם ר' חנינא: על כל נשימה ונשימה שאדם נושם צריך לקלס לבורא, שנאמר (תהלים קנ): כל הנשמה תהלל י-ה - כל הנשימה תהלל י-ה".

השלב השני הוא ה"תהלל י-ה", אבל לפני הכל צריכה להיות זכירה ברורה, לדעת שכל חיותו באה לו אך ורק מהקב"ה. ממילא, כשאדם חי בצורה כזו, הוא מגיע למהלך שהקב"ה מנהיג אותו בכל רגע ורגע. הנקודה המשותפת לכל רגע מימי חייו היא נקודת התפילה.

עבודה זו אינה צריכה להיות בהכרח שעה, אלא אפילו פחות מכך - כל אחד לפי מדרגתו. בדקות ספורות אלו הוא מתפלל לקב"ה ומבקש ממנו "תעזור לי שלא אשכח אותך, שארגיש שאתה נמצא לידי, שאני אוהב אותך וכו' וכו'", וכל אחד ימצא לעצמו את הנקודה המתאימה לו, אך עיקר הנקודה היא שבמשך כל היום, מתחילתו ועד סופו, יהיה האדם מקושר עם בוראו.

הנקודות שאנו מעלים כאן בנויות בצורה של הדרגה, שלב אחר שלב, אבל המהלך הוא אחד - להביא את האדם למצב שהיום שלו יהיה במהלך עם הקב"ה בלשון נוכח, במהלך של תפילה, ותכלית התפילה אינו הדבר המבוקש, כמו בנים, פרנסה וכו', ואפילו לא הרוחניות! ודאי שצריך רוחניות, אך הרי הקב"ה יכל לתת רוחניות גם בלי תפילה. בהכרח, אפוא, שלתפילה ישנה מטרה עיקרית בפני עצמה. מלבד מה שהיא גורם משפיע לרוחניות ולגשמיות, עיקר תכליתה הוא הקשר עם הרבש"ע! "תפילה" הוא מלשון "נפתולי אלקים נפתלי", וכידוע מהספרים הק' שתפילה גופא היא הנקודה המקשרת את האדם לקונו.

אדם לעולם צריך להשתדל לדבר עם הקב"ה בלשון נוכח, ועם כל זאת לדעת שהקב"ה הוא "א-ל מסתתר", כי הוא אין סוף ובלתי מושג. זוהי הצורה הנכונה: החיות הפשוטה היא עם הנוכח, והידיעה במעמקי הנפש היא שהקב"ה נעלם ונסתר.

לסיכום: כדי להגיע לתכלית התפילה, שעיקרה אמונה ו"נפתולי אלקים נפתלתי", כלומר דבקות בקב"ה - צריכים

להתקיים שני התנאים הבאים: האחד, שהתפילה תהיה בכל עת ובכל שעה - כל אחד עד כמה שהוא יכול, והתנאי השני הוא, שהתפילה תהיה בלשון נוכח, עם הקב"ה ולא רק לקב"ה.

ודאי שבשעה שאדם לומד תורה, שם נקודת התפילה אי אפשר שתהיה במהלך של כל רגע, כי אם כן הוא לא יוכל ללמוד, אבל גם בתלמוד-תורה, כמו שכתוב בספרים הקדושים, כשאדם לומד ולא מבין, עליו להתפלל לקב"ה שיעזור לו להבין. וכשיזכה להבין את הדבר - יאמר לקב"ה: "תודה רבה שזיכית אותי להבין, וכעת הנני מבקש ממך שתעזור לי שאמשיך להבין" - מודה על העבר ומבקש על העתיד.

כלומר, התלמוד-תורה עצמו טבול ממש במהלך של תפילה. תלמוד תורה שאינו במהלך של תפילה, הוא ח"ו בבחינת "מקצץ בנטיעות", כיון שהתורה והתפילה הינם אחדות גמורה, כמו שכתב מרן החזון-איש זצוק"ל, ואם יש כאן תורה בלי תפילה או תפילה בלי תורה, יש כאן נפרדות גמורה מהקב"ה! ודאי שישנה התקשרות, אבל אין התקשרות בנקודה הפנימית, אין דבקות מוחלטת בקב"ה!

ודאי שכדי להגיע לדבקות נדרשת גם אהבה, ובעזה"ש"ת נרחיב בזה בפרקים הבאים, אבל עלינו לדעת שנקודת התפילה הינה מהלך שאדם יכול לעמול עליו כמה שנים כפשוטו, ואז בעז"ה יזכה לקנות את הדברים בנפשו באמת.

- [בלבבי משכן אבנה - ח"ב](#) [1]
- [עיונים בתפילה](#) [2]

Featured Image Text:

אני תפילה

Source: <https://bilvavi.net/shiur/012-בלבבי-ב-אניתפילה>

Links

[1] <https://bilvavi.net/bilvavi.beis>

[2] <https://bilvavi.net/tefillah.iyun>